

BREXIT'İN GÖLGESİNDE İNGİLTERE'DE ERKEN SEÇİMLER

HACI MEHMET BOYRAZ

SETA | PERSPEKTİF

ARALIK 2019 · SAYI 253

- İngiltere erken seçime neden gidiyor?
- Seçim sonrasına yönelik hangi senaryolar var?
- Erken seçimin Türkiye'ye etkileri neler olabilir?

GİRİŞ

2017 erken seçimlerinden sonra Theresa May liderliğindeki Muhafazakarlar Parlamentoda çoğunluğu elde edip tek başlarına hükümeti kurabilmek için gerekli olan 326 oy şartını sağlayamadıklarından Kuzey İrlanda merkezli Demokratik Birlik Partisi'nin (DUP) dışarıdan verdiği destekle azınlık hükümeti kurabilmişti. Ancak bir taraftan Muhafazakarların kendi içindeki liderlik krizini çözememesi diğer taraftan toplumun ve siyasetin Brexit'ten ötürü her geçen gün kutuplaşması nedeniyle ülkedeki belirsizlik ortamı aralıksız devam etti. Bu ortamda Brexit anlaşmasını Parlamentodan geçirebilmek için sürekli tavizler vermesi nedeniyle Başbakan Theresa May hem ülke kamuoyu hem de partisi tarafından yalnızlaştırılmaya başlandı. Brüksel ile yapılan müzakereler sonucunda hazırlanan bütün Brexit anlaşmalarının da Parlamentoda reddedilmesi üzerine May göreve daha fazla devam edemeyeceğine kanaat getirerek istifa etti. Daha sonra yeni kurulan Boris Johnson hükümetinin Brexit nedeniyle yaşanan siyasi krizi aşma amacıyla sunduğu seçim teklifi Parlamento-da onaylanınca normal seçim takvimine göre 2022'de yapılması gereken genel seçimler Aralık 2019'a alındı.

HACI MEHMET BOYRAZ

2016'da Uluslararası İlişkiler (ana dal) ve Siyaset Bilimi & Kamu Yönetimi (çift ana dal) bölümlerinden birincilikle mezun olan Hacı Mehmet Boyraz 2018'de Türk-Alman Üniversitesi Avrupa ve Uluslararası İlişkiler programında yüksek lisansını tamamlamıştır. SETA Avrupa Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırma asistanı olarak görev yapan ve Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde doktora tez çalışmalarına devam eden Boyraz'ın akademik ilgi alanları arasında Avrupa'da aşırı sağ oluşumlar, Kıbrıs meselesi, Türk dış politikası ve Türkiye-AB ilişkileri yer almaktadır.

İNGİLTERE'DE ERKEN SEÇİM SÜRECİ

İngiltere'de yerleşik demokratik düzenin en önemli parçası olan Parlamento iki kanattan oluşmaktadır. Buna göre bir tarafta Parlamentosunun alt meclisi olarak bilinen ve doğrudan seçimle göreve gelen 650 üyeli Avam Kamarası (House of Commons) yasama faaliyetlerinde bulunmakta ve hükümetin çalışmalarını denetlemektedir. Diğer tarafta da Parlamentosunun üst meclisi olarak bilinen ve atama ya da verasetle göreve gelen 800 üyeli Lordlar Kamarası (House of Lords) Avam Kamarasına eşlik etmekte ve yasaları gözden geçirmektedir. Bu kapsamda İngiltere'de 12 Aralık 2019 Perşembe günü Parlamentosunun alt kanadını oluşturan Avam Kamarası için gerçekleştirilecek olan erken seçimde Seçim Komisyonu tarafından açıklanan kılavuza göre oy kullanma için herhangi bir engeli bulunmayan, seçim listelerine kayıtlı, on sekiz ve üzeri yaşta, Birleşik Krallık ve İrlanda vatandaşları ile İngiltere'de ikamet eden İngiliz Uluslar Topluluğu (The Commonwealth) vatandaşları kendi seçim bölgelerinde oy kullanabilecektir.¹ Bu özellikle-

1. "Types of Election, Referendums and Who Can Vote", British Government, <https://www.gov.uk/elections-in-the-uk/general-election>, (Erişim tarihi: 5 Aralık 2019).

ri taşıyan kişiler ya seçim günü kendilerine bildirilen yerlerde oy kullanacaklar ya da seçimden önce posta ile oylarını Seçim Kuruluna göndereceklerdir.

İngiltere’de dar bölge ve nispi çoğunluk esaslarına dayanan seçim sistemine göre 533’ü İngiltere’de, 59’u İskoçya’da, 40’ı Galler’de ve 18’i Kuzey İrlanda’da olmak üzere toplam 650 seçim bölgesi bulunmaktadır.² Bunun yanı sıra ülkede seçim barajı uygulaması bulunmamakta ve seçimler tek turlu yapılmaktadır. Buna göre herhangi bir seçim bölgesinde yapılan seçimi birinci sırada bitiren aday doğrudan Parlamente’ye girmektedir. Seçim sonuçlarına göre en çok milletvekili çıkartan parti teamül gereğince hükümeti kurmakla görevlendirilmektedir. Seçimlerde tek başına bir partinin çoğunluğu sağlayamaması halinde ise yine teamül gereği ilk tur hakkı en çok oy alan partiye ait olmak üzere partiler arası koalisyon görüşmeleri yapılmaktadır.

Diğer taraftan 2011’de kabul edilen Sabit Süreli Meclis Yasası kapsamında olağan seçim sürecinin dışında ülkenin erken seçime (*early/snap election*) gidilmesi için iki yol bulunmaktadır.³ Birincisi seçim sonrasında hükümeti kurmakla görevlendirilen partinin parlamentoda güvenoyu alamaması ve bunu takiben on dört gün içerisinde diğer partilerin hükümeti kuramaması halinde erken seçime gidilmesidir. İkincisi ise hükümetin teklifi ve parlamentonun üçte ikisinin desteğiyle yine erken seçime gidilmesi yöntemidir. 12 Aralık erken genel seçim kararı için ikinci yöntem izlenmiş ve 29 Ekim’de Avam Kamarasında yapılan oylamada ana muhalefetin destek vermesi neticesinde hükümetin erken seçim talebi 20’ye karşı 438 oyla kabul edilmiştir.

ERKEN SEÇİM GÜNDEMİ VE PARTİLER

İngiltere açısından stratejik siyasi sonuçları beraberinde getiren 2016’daki Avrupa Birliği (AB) referandumunda seçmenin ayrılıktan yana oy kullanması ve o günden bugüne üç buçuk sene geçmesine rağmen

hala daha AB’den çıkılamamış olması ülkenin karşı karşıya geldiği en büyük siyasi kriz olarak görülmektedir. Muhafazakarlar daha önce 2017’de Brexit tartışmalarına son verme amacıyla yapılan erken seçimden güçlü çıkamayınca Brexit konusundaki planlarını tam manasıyla uygulayamadılar. Öyle ki seçimlerden sonra hükümeti kurmakla görevlendirilen Theresa May’in Parlamente’ye getirdiği bütün Brexit anlaşmaları reddedilmiştir. Bunun üzerine AB’den ayrılık planlarının aksine 30 Mart 2019’da gerçekleşmemiş ve 31 Ekim 2019’a ertelenmiştir. Ancak Brexit krizi nedeniyle hem parti içinde hem de kamuoyunda yoğun baskıya maruz kalan Başbakan May’in istifası üzerine göreve gelen Boris Johnson da benzer sorunlarla karşı karşıya gelmiştir. Bu nedenle Brexit 31 Ekim’de de gerçekleşmemiş ve “esnek uzatma” (*flexion*) olarak bilinen karar neticesinde AB’den herhangi bir anlaşma olmadan ayrılmayı engellemek için yeni erteleme tarihi olarak 31 Ocak 2020 belirlenmiştir. Böylece Brexit nedeniyle İngiltere iki sene içerisinde iki kez erken seçime gitmek, iki kez başbakan değiştirmek ve iki kez de Brexit’i ertelemek zorunda kalmıştır.

Bu çerçevede erken seçime neden olan ve seçim gündeminin merkezinde yer alan Brexit’e dair partilerin tutumları üç başlıkta özetlenebilir. Buna göre iktidardaki Muhafazakar Parti ile Brexit Partisi ve DUP 2016’da oy kullanan seçmenin iradesine saygı gösterilmesini ve Brexit’in bir an evvel gerçekleşmesini savunmaktadır. Brexit’i savunan bu cephenin karşısında ise İskoçya Ulusal Partisi (SNP), Liberal Demokratlar, Plaid Cymru ve Yeşiller Partisi’nden oluşan karşı blok bulunmaktadır. Bir bütün halinde bile mevcut Parlamente’de temsili zayıf olan bu cephe ilke olarak Brexit’e karşı durmakta ve kesinlikle ikinci bir referandumun yapılmasını dile getirmektedir. Bu iki cephenin dışında ana muhalefetteki İşçi Partisi ise Gümrük Birliği içinde kalmaya imkan sağlayan daha yumuşak bir ayrılık için AB ile yeniden müzakere etmeyi ve ardından nihai anlaşma için yeniden referanduma gidilmesini müdafaa etmektedir. Bu noktada ülke siyasetine yön veren ve Parlamente’de en çok sandalyeye sahip üç siyasi partinin (Muhafazakar Parti

2. “Parliamentary Constituencies”, UK Parliament, <https://www.parliament.uk/about/how/elections-and-voting/constituencies>, (Erişim tarihi: 5 Aralık 2019).

3. “Early Election”, Institute for Government, 3 Eylül 2019, <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainers/early-election>, (Erişim tarihi: 5 Aralık 2019).

298, İşçi Partisi 243 ve SNP 35) Brexit konusunda üç farklı cephede yer alması ülke siyasetinin ne denli bölündüğünü açıkça göstermektedir.

Brexit tartışmalarından başka erken seçimin bir diğer konusu ulusal sağlık hizmetinin (NHS) ABD'ye satılacağına dair iddialarla ilgilidir. Sağlık alanındaki altyapıyı kurumsallaştırmak ve iyileştirmek için İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan NHS devlet tarafından finanse edilmekte ve kamuya ücretsiz sağlık hizmeti sunmaktadır. Sistem kurulduğu dönemden itibaren uzun bir süre iyi işlemişse de zaman içinde gerekli altyapı ve teknoloji yatırımlarının yapılmaması nedeniyle halkın günlük sağlık ihtiyaçlarını bile yeterli kadar karşılayamaz hale gelmiştir. Öyle ki seçimlere üç gün kala basına yansıyan bir habere göre Jack Williment isimli dört yaşındaki bir çocuk zatürre şüphesiyle hastaneye kaldırılmış fakat hastanede boş yatak olmadığı gerekçesiyle saatlerce beton zeminde yatmıştır. Haberin ülke kamuoyunda geniş yankı bulması neticesinde Başbakan Johnson NHS'de yaşanan sorunlardan ötürü özür dilemiştir.⁴

Daha önce yaşanan benzer örneklerden ötürü NHS'ye ve doğal olarak görevdeki hükümetlere yönelik eleştiriler de doğru orantılı olarak artmaya başlamıştır. Bu minvalde 2019 erken seçimlerine az bir süre kala ana muhalefetteki İşçi Partisi lideri Jeremy Corbyn ülke gündemini sarsan önemli bir iddiada bulunmuştur. Kasım sonunda yaptığı basın açıklamasında Corbyn, Brexit sonrası dönemde İngiltere ile ABD arasında imzalanması beklenen serbest ticaret anlaşmasında sağlık sistemine de yer verileceğine dair bir belge paylaşmıştır.⁵ Konuyla ilgili iddialar hükümete yakın kaynaklar tarafından yalanlanmış olsa da bu konunun erken seçime az bir süre kala gündeme getirilmesi ana muhalefet için önemli bir seçim malzemesi olmuştur. Ancak bu tartışmalar bir kenara bırakıldığında erken seçim sonucunda en çok oy alması beklenen üç siyasi partinin NHS için ilan ettikleri seçim vaatlerinin bir-

birine oldukça benzediği görülmektedir. Seçim sonrası dönemde sağlık alanında kapsamlı altyapı ve teknoloji yatırımlarını hedefleyen Muhafazakar Parti bu alanda 149 milyar sterlin, İşçi Partisi 155 milyar sterlin ve Liberal Demokratlar 154 milyar sterlin yatırım yapma sözü vermektedir.⁶

Diğer taraftan Brexit'in seçim gündemine hakim olması nedeniyle önceki seçimlere nazaran 2019 erken seçimlerine giden süreçte ekonomiye dair tartışmalar oldukça geri plandadır. Partilerin seçim manifestolarına bakıldığında ekonomiyle ilgili siyasi duruşlarına uygun vaatlerde buldukları da görülmektedir. Buna göre iktidardaki Muhafazakarlar kamu hizmetlerine daha çok yatırım yapmayı ve sonraki seçime kadar gelir vergisi ve katma değer vergisi (KDV) gibi önemli vergi kalemlerinde artış olmayacağını vadetmektedir. Ana muhalefetteki İşçi Partisi ise öncelikle gelir adaletsizliğini azaltmak için kurumlar vergisinin kademeli olarak artırılmasını, yıllık 80 bin sterlin ve üzerinde kazanan kişilerden daha fazla vergi alınmasını savunmaktadır. Açıkça ülkedeki zengin kesimi hedef alan bu vaatlere paralel olarak İşçi Partisi demir yolu ulaşımı, su ve posta gibi ülkedeki büyük hizmet sektörlerini kamulaştırmayı vad ederek öncelikle düşük ve orta gelirli seçmenin oyunu almayı hedeflemektedir. Seçimden üçüncü sırada çıkması beklenen Liberal Demokratlar ise sosyal güvenlik ve sağlık harcamalarını fonlamak için gelir vergisini yüzde 1 oranında arttırmayı, kurumlar vergisini yüzde 1 oranında azaltmayı ve enerji, ulaşım ve eğitim alanlarındaki altyapıyı güçlendirmek için 130 milyar sterlin yatırım yapmayı vadetmektedir.⁷

Seçim sürecinde gündemi meşgul eden bir diğer önemli konu ABD Başkanı Donald Trump'ın Ekim ayı sonunda Boris Johnson ve Nigel Farage'a birlikte çalışma tavsiyesinde bulunması olmuştur. Başbakan Johnson'u "mükemmel adam" ve ana muhalefet partisi lideri Corbyn'i "kötü adam" şeklinde tanımlayan Trump'ın bu

4. "Little Boy with Suspected Pneumonia Forced to Sleep on Hospital Floor Due to Lack of Beds", *Mirror*, 9 Aralık 2019.

5. "Jeremy Corbyn Reveals 451-Page Unredacted Document Proving NHS up for Sale", *Guardian*, 27 Kasım 2019.

6. Nick Triggle, "General Election 2019: What do Promises on the NHS Really Mean?", BBC, 3 Aralık 2019.

7. Greg Ritchie, Jess Shankleman ve Hayley Warren, "What Parties are Promising in the U.K. General Election", *Bloomberg*, 28 Kasım 2019.

açıklaması⁸ özellikle muhalif partiler nezdinde ve basında olumsuz yankı bulmuştur. Zira Atlantik'in öte yakasından gelen bu tavsiye bir taraftan seçime ve ülkenin içişlerine müdahale diğer taraftan İngiltere'de aşırı sağın desteklenmesi şeklinde yorumlanmıştır. Daha da önemlisi bu tavsiyeden hemen sonra İngiltere'nin AB'den sert şekilde (hard Brexit) ayrılması için kurulan Brexit Partisi'nin aşırı sağcı lideri Nigel Farage, Muhafazakar Parti'ye seçimden önce "Brexit ittifakı" adı altında seçim ittifakı önermiştir. Ancak Muhafazakar Parti lideri Boris Johnson partisinin ılımlı kanadını rahatsız etmemek ve Muhafazakarların aşırı sağa kaydığına dair bir algıya sebebiyet vermemek için bu öneriyi reddetmiştir.⁹ Farage bunun üzerine iktidardaki Muhafazakar Parti'nin elinde bulunan bölgelerde aday çıkarmayacaklarını ve bunun yerine İşçi Partisi'nin sandalye kazandığı bölgelere yoğunlaşacaklarını açıklamıştır.¹⁰ Bu da 2019 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde İngiltere'de en çok oy alan Brexit Partisi'nin Brexit krizini aşabilmek için Muhafazakarlara fiilen destek verdiğini ve seçim sonrası dönemde Muhafazakarların hükümeti kurması için gerekli olan 326 şartını sağlayamaması halinde ihtiyaç duyacağı desteğin –milletvekili çıkarması durumunda– Brexit Partisi'nden gelebileceğini işaret etmektedir.

Son olarak Muhafazakar Parti'deki İslamofobi ve İşçi Partisi'ndeki antisemitizm tartışmalarına da değinmek gerekmektedir. Öncelikle seçimlere az bir süre kala Britanya Müslüman Konseyi, Muhafazakar Parti'yi İslamofobiye hoşgörülle yaklaşmakla suçlamıştır.¹¹ Buna gerekçe olarak da partinin 15 mevcut ve 10 eski üst düzey üyesinin sosyal medyada camilerin yasaklanması için çağrı yapması ve Müslümanları "barbar" ve "içerideki düşman" şeklinde nitelendirmesi gibi somut örnekler göstermiştir.¹² Bu açıklamadan sonra Başbakan Johnson ülkedeki Müslümanların

oylarını alabilmek ve partinin İslamofobi ile birlikte anılmasını durdurmak için İslamofobinin yol açtığı incinme ve kırınglıklar için özür dilemiştir. Ancak Johnson'un daha önce Ağustos 2018'de *Daily Telegraph* gazetesi için kaleme aldığı makalede peçe takan kadınları "posta kutusu" ve "banka soyguncusu"na benzetmesi ya da bir dönem editörü olduğu *Spectator* dergisindeki köşe yazısında "Müslüman ülkelerin İslam yüzünden Batı'nın yüzyıllarca gerisinde kaldığını"¹³ savunması özürlüde samimi olmadığını göstermektedir.

Boris Johnson'a paralel olarak İşçi Partisi lideri Jeremy Corbyn de parti içinde benzer bir başka konuyla gündeme gelmiştir. Ülkedeki Yahudilerin Hahambaşısı Ephraim Mirvis erken genel seçim öncesinde *Times* gazetesi için kaleme aldığı makalede İşçi Partisi'ni "Yahudi düşmanlığıyla yeterince mücadele etmemekle"¹⁴ suçlamıştır. Aslında daha önce İsrail aleyhinde yaptığı bazı açıklamalardan ötürü İsrail lobisinin tepkisini çeken Corbyn bu tür eğilimleri bulunan kişilerin partiden atıldığını ifade etse de başka somut adımlar atmaması nedeniyle ülkedeki bazı Yahudi kesimler tarafından sık sık eleştirilmiştir. Nitekim bu eleştirileri destekler nitelikte daha önce yapılan bir ankette ülkedeki Yahudilerin yüzde 87'sinin Corbyn'yi antisemitik buldukları ortaya çıkmıştır.¹⁵ Buradan hareketle bir taraftan iktidardaki Muhafazakar Parti lideri Johnson'ın İslamofobi ile diğer taraftan ana muhalefetteki İşçi Partisi lideri Corbyn'nin antisemitizm ile gündemde olması ülke genelinde hakim olan yerleşik toplumsal değerlere aleni şekilde zarar vermektedir.

ERKEN SEÇİM SENARYOLARI

29 Ekim'de Parlamentosu erken seçim kararının alınmasından sonra araştırma şirketleri tarafından seçim sonuçlarına dair ülke genelinde düzenli aralıklarla

8. John Silk, "Donald Trump Urges Nigel Farage and Boris Johnson to Form Unstoppable Force", DW, 31 Ekim 2019.

9. Ergin Yıldızoğlu, "İngiltere'de Erken Seçim, Thatcher Sonrası En Radikal Ekonomik Dönüşüme Yol Açabilir mi?", BBC Türkçe, 17 Kasım 2019.

10. "General Election 2019: Brexit Party will not Stand in Tory Seats", BBC, 11 Kasım 2019.

11. "General Election 2019: Muslim Council Criticises Tories over Islamophobia", BBC, 26 Kasım 2019.

12. "İngiltere'de İktidar Partisi Hakkında Yeni İslamofobi İddiaları", Anadolu Ajansı, 13 Kasım 2019.

13. Boris Johnson, "Denmark has Got it Wrong. Yes, the Burka is Oppressive and Ridiculous – but That's still No Reason to Ban It", *Telegraph*, 5 Ağustos 2018; "Boris Johnson Claimed Islam Put Muslim World Centuries behind", *Guardian*, 15 Temmuz 2019.

14. Ephraim Mirvis, "What will Become of Jews in Britain if Labour Forms the Next Government?", *Times*, 25 Kasım 2019.

15. "Corbyn Says UK Jews have Nothing to Fear from a Labour Government", *Times of Israel*, 4 Kasım 2019.

TABLO 1. ANKET ŞİRKETLERİ TARAFINDAN YAPILAN BAZI ANKET SONUÇLARI (YÜZDE)

Anket Şirketi ve Anket Tarih Aralığı	Muhafazakar Parti	İşçi Partisi	Liberal Demokratlar	İskoç Ulusal Partisi	Brexit Partisi	Diğerleri
Deltapoll (5-7 Aralık)	44	33	11	4	3	5
YouGov (4-10 Aralık)	43	34	12	3	3	5
SavantaComRes (2-3 Aralık)	42	32	12	4	3	7
Kantar (28 Kasım-2 Aralık)	44	32	15	3	2	4
Ipsos MORI (15-19 Kasım)	44	28	16	4	3	5
Opinium (6-8 Kasım)	41	29	15	5	6	4
Ortalama	43	31,3	13,5	3,8	3,3	5

anketler yapılmaya başlanmıştır. Kamuoyunun yakından takip ettiği bu anketlere bakıldığında önceki erken seçimlerde olduğu gibi iktidardaki Muhafazakar Parti'nin bu seçimde de favori olduğu görülmektedir. Zira (Tablo 1'de görülmekte olan) kamuoyu yoklamalarına göre Muhafazakar Parti'nin yüzde 43, İşçi Partisi'nin yüzde 31, Liberal Demokratların yüzde 13, İskoç Ulusal Partisi'nin yüzde 4 ve Brexit Partisi'nin de yüzde 3 civarlarında oy almaları beklenmektedir. Bu tahmini oy oranları dikkate alındığında seçmenin önemli bir kısmının hala Muhafazakarların göreve devam etmesini istediği anlaşılmaktadır. Buna karşın 2014'teki İskoçya bağımsızlık referandumu ve 2016'daki AB referandumu için yapılan anketlerin yanlış sonuçlar vermesi dikkate alındığında erken seçimde sürprizlere açık olunması ve diğer senaryoların da göz ardı edilmemesi gerekmektedir.

Muhafazakarlar erken seçimi oy oranı farkıyla kazansa bile ülkede uygulanan dar bölge seçim sisteminden ötürü Parlamenteoda 326 sayısına ulaşamayabilirler. Nitekim Muhafazakar Parti 2017 erken seçimlerinde 2015 genel seçimlerine göre oylarını 6 puan arttırarak yüzde 42 oy almasına rağmen Parlamenteoda 12 koltuk kaybetmiştir. Bu da hiçbir partinin 326 şartını sağlayamadığı "askıda parlamento" (*hung parliament*) olarak bilinen durumun vuku bulmasına neden olmuştur. Aynı şekilde 2017 seçimlerinde SNP oyların yüzde 3'ünü alarak 35 milletvekili çıkarmışken Liberal Demokratlar ise oyların yüzde 7,4'ünü aldığı halde sadece 12 milletvekili çıkarabilmiştir. Buradan hareketle

2019 erken seçimlerinde de Muhafazakarlar oy oranı temelinde seçimleri kazansa dahi dar bölge sistemi nedeniyle yeniden mağdur olabilir.

Bir başka önemli husus olarak anketlere göre Muhafazakar Parti'nin erken seçimden her ne kadar oransal olarak galip çıkacağı öngörülmekteyse de gölge iktidara yani İşçi Partisi'ne karşı ciddi bir üstünlük sağlayamaması halinde Boris Johnson da selefi Theresa May gibi kamuoyunda başarısız olarak nitelendirilecek ve bu da parti içerisindeki fay hatlarını tekrar harekete geçirecektir. Bu durumun devam etmesi tabii olarak Johnson liderliğinin de sorgulanmasını beraberinde getirebilecektir. Yine Muhafazakarların hükümet kurmak için Parlamenteodaki 326 şartını sağlayamaması halinde de Ocak 2020 sonunda gerçekleşmesi beklenen Brexit'in akıbeti riske girebilecektir. Bu nedenle Muhafazakar Parti'nin ya da diğer partilerin bu erken seçimden gerçek manada başarılı çıkabilmesi için 326 şartını muhakkak sağlamaları gerekmektedir. Aksi takdirde seçim sonuçları beklenenin aksine krizleri aşmak bir yana İngiliz siyasetini yeni krizlere gebe bırakabilecektir.

Diğer taraftan 2017 erken genel seçimlerinde Muhafazakar Parti'nin yüzde 42,4 oy (318 milletvekili), İşçi Partisi'nin yüzde 40 oy (262 milletvekili), İskoçya Ulusal Partisi'nin yüzde 3 oy (35 milletvekili) ve Liberal Demokratların yüzde 7,4 oy (12 milletvekili) elde etmeleri nazara alındığında bu seçimlerde en fazla İşçi Partisi'nin oy kaybedeceği tahmin edilmektedir. Anketlere göre önceki seçimle karşılaştırıldığında en az 6 puan kaybetmesi beklenen İşçi Partisi'nin bu kadar hızlı oy

kaybedeceğinin tahmin edilmesinin arka planında bazı nedenler bulunmaktadır. Bunların başında Corbyn'nin Brexit konusunda taviz vermeyen tutumu gelmektedir. Öyle ki daha Parlamente'ye gelmeden hükümetin hazırladığı tüm Brexit anlaşmalarına karşı olduğunu açıklaması ve bu konuda hiçbir şekilde taviz vermemesi Corbyn'nin kendi parti tabanında bile rahatsızlıklara yol açmıştır. Bununla paralel olarak Corbyn'nin parti içindeki ve tabandaki liderliği sık sık sorgulanır hale gelmiştir. Haliyle anketlere göre İşçi Partisi'nin oy oranlarında sert bir düşüşün yaşanması durumunda seçim sonrası dönemde İşçi Partisi'nde bir lider değişikliği gündeme gelebilir. Ayrıca Corbyn'nin göreve geldikten sonra İşçi Partisi'nin sosyalist yönünü daha fazla ön plana çıkartarak merkez soldaki konumuna zarar vermesi partinin oy kaybı yaşayacak olmasındaki bir diğer nedeni oluşturmaktadır.

Seçim sonucunda hiçbir partinin Parlamente'deki çoğunluğu sağlayamaması ve Muhafazakarların hükümeti kuramaması halinde İşçi Partisi lideri Corbyn'nin Brexit karşıtlığı üzerinden SNP ile koalisyonla yönelebileceği tartışılmaktadır.¹⁶ Şu anda iki taraf arasında resmi bir görüşme olmasa da oylarının neredeyse tamamını İskoçya'dan alan SNP'nin kemik seçmen kitlesinin Tony Blair dönemine kadar İşçi Partisi'ne oy verdikleri dikkate alındığında¹⁷ seçimlerden sonra iki parti arasında bir koalisyon kurulması ya da en azından SNP'nin İşçi Partisi'ne dışarıdan destek vermesi zor olmayacaktır. Böyle bir senaryoya benzer şekilde seçim sonuçlarına göre İşçi Partisi'nin SNP ve/ya Liberal Demokratlar dahil olmak üzere Brexit karşıtı birçok partiyle koalisyon kurarak ya da bu partilerin desteğini alarak hükümet kurması da alternatif bir senaryo olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlara karşın yine ülkede uygulanan dar bölge seçim sisteminden dolayı seçim sonuçlarına göre İşçi Partisi'nin oy oranı azalsa bile Parlamente'deki sandalye sayısı bundan çok fazla etkilenmeyebilir.

Yine Tablo 1'deki anket verilerinden hareketle Liberal Demokratların bu seçimden en kazançlı çıkacak

partilerden biri olduğu görülmektedir. Genç kadın siyasetçi Jo Swinson liderliğindeki Liberal Demokratların geçen iki senede oy oranlarını en az 4-5 puan bandında arttıracığına kesin gözüyle bakılmaktadır. Ağırlıklı olarak İşçi Partisi'nden gelmesi beklenen bu 4-5 puanlık artışın arka planında ise (daha önce de işaret edildiği gibi) genelde İşçi Partisi'ne ve özelde parti lideri Jeremy Corbyn'ye tepki duyan seçmenin kritik rolü bulunmaktadır. Buna ek olarak Brexit karşıtı Liberal Demokratlar, Plaid Cymru ve Yeşiller Partisi arasında bir seçim ittifakı oluşturulması ve buna göre üç partinin zayıf oldukları seçim bölgesinde aday çıkarmama konusunda uzlaşması Liberal Demokratların seçimdeki başarı şansını artıracak bir diğer faktördür.

Liberal Demokratların seçimlerde kazananlar arasında yer alacağına kesin gözüyle bakılması bu partiyi hem Muhafazakarlar hem de İşçi Partileri için koalisyon yapılabilecek ya da en azından desteği alınabilecek kilit bir ortak haline getirmektedir. Bu noktada Liberal Demokratların Brexit'e dair yeni bir referandum yapılmasından yana tavır göstermesi nedeniyle Muhafazakarlar ile yeni bir koalisyon ihtimali zayıf olsa da daha önce 2010-2015 arasında Muhafazakarlar ile başarılı bir Cameron-Clegg koalisyonunun kurulmuş olması dikkate alındığında seçim sonrasında yeniden bir ittifakın teşkil edilme ihtimali de bulunmaktadır. Ayrıca İşçi Partisi ve Liberal Demokratların Brexit karşıtı bir tutum içerisinde olmasından ötürü seçim sonrası dönemde Muhafazakarların ve Muhafazakarlarla ittifak yapabilecek partilerin bir bütün halinde Parlamente'de çoğunluğu sağlayamaması durumunda İşçi Partisi ve Liberal Demokratlar arasında geçici bir koalisyon kurulması da muhtemel senaryolar arasında yer almaktadır.¹⁸ Aynı minvalde Brexit'i durdurabilecek böyle bir koalisyona SNP'nin de destek verebileceği alternatif senaryolar arasındadır.

Buraya kadar genel bir değerlendirme yapıldığında 2019 erken seçimlerinden Muhafazakar Parti'nin birinci çıkacağı fakat Parlamente'de tek başına iktidar olmak için gerekli olan 326 şartını sağlayamayabile-

16. "Sajid Javid: Nicola Sturgeon 'Getting into Bed' with Labour Party 'Riddled' with Anti-Semitism", *Telegraph*, 29 Kasım 2019.

17. "Britanya Seçimlerinden Bir Sürpriz Çıkar mı?", *BirGün*, 5 Aralık 2019.

18. Ewan Somerville, "Jo Swinson Hints Liberal Democrats could Enter Labour Coalition if Jeremy Corbyn Goes", *Evening Standard*, 11 Aralık 2019.

ceği tahmin edilmektedir. Böyle bir durumun vuku bulması halinde ise gündemde olan temel senaryolar arasında şunlar yer almaktadır: Muhafazakarların yeterli milletvekili çıkarmaları halinde Brexit Partisi ve/ya DUP'un desteğini alarak Parlamentoda azınlık hükümeti kurması ya da hükümeti kurma görevi verilmesi durumunda İşçi Partisi'nin SNP ve/ya Liberal Demokratlar başta olmak üzere Brexit karşıtı partilerle koalisyon kurması veya bu partilerin desteğini alarak Parlamentoda azınlık hükümeti kurması. Ülkedeki siyasi gündemin son zamanlarda çok hızlı değişmesi nedeniyle bu senaryolardan hangisinin gerçekleşeceği elbette seçim sonrasında partiler arasında yapılacak görüşmelere bağlıdır.

Son olarak İngiltere'de seçimlere katılım oranı uzun bir süre yüzde 70 civarında seyretmişken merkez siyasi partilere duyulan güvenin zayıflaması sonucunda bu oran 2001 seçimlerinde sert şekilde yüzde 59'a düşmüştür. Ancak daha sonra yapılan seçimlerde katılım oranları yavaş yavaş yüzde 69'a kadar yükselmiştir. Halihazırda Brexit özelinde yaşanan hararetli tartışmaların etkisiyle seçmen motivasyonunun arttığı tahmin edilmekte ve 2019 erken seçimlerine katılımın yükselerek yeniden yüzde 70 oranına ulaşacağı öngörüler arasında yer almaktadır.

ERKEN SEÇİMİN TÜRKİYE İLE İLİŞKİLERE OLASI ETKİLERİ

Erken seçim sonuçları İngiltere'nin iç politikası kadar dış politikası üzerinde de etkili olacaktır. Bu kapsamda Türkiye özelinde seçimlerden iktidardaki Muhafazakarların galip çıkması durumunda ikili ilişkilerdeki mevcut durumun aynı şekilde devam edeceği öngörülmektedir. Zira eski Başbakan David Cameron'ın görevindeki son dönemde kullandığı bazı popülist söylemler hariç tutulduğunda 2010'dan beri görevde bulunan Muhafazakar hükümetlerin temelde Türkiye ile ilişkilere zarar verecek sert tutumlardan imtina etmeleri ikili ilişkilerde mevcut durumun korunacağını işaret etmektedir. Ayrıca daha önce Türkiye aleyhinde bazı mesnetsiz eleştiriler ve ithamlarda bulunan Boris Johnson'ın başbakan olduktan sonra bu tutumundan

vazgeçmesi ve Türkiye ile ilişkilere daha rasyonel bakarak ikili ilişkileri güçlendirecek adımlar atması bu öngörüü güçlendirmektedir.

Diğer taraftan seçimlerden sonra İşçi Partisi tarafından ya da önderliğinde bir hükümet kurulacak olursa parti lideri Jeremy Corbyn'nin Türkiye karşıtı tutumu nedeniyle ikili ilişkilerde insan hakları ve Suriye özelinde bölgesel güvenlik konularında bazı gerilimlerin yaşanması beklenecektir. Çünkü siyasi kariyeri boyunca Türkiye'ye daha çok Kürt meselesi üzerinden yaklaşan Corbyn bugüne kadar yaptığı açıklamalarda sık sık "Kürtlerin insan haklarının ihlal edildiği" yönünde mesajlar vererek Türkiye'yi eleştirmiştir. Bunun da ötesinde Corbyn Londra'da PKK/YPG yandaşları tarafından düzenlenen birçok etkinlikte yer almış ve Türkiye'ye yönelik mesnetsiz ithamlarda bulunan konuşmalar yapmıştır. 2019 yerel seçimlerden sonra HDP'li bazı büyükşehir belediye başkanlarının görevlerinden alınmasına da tepki gösteren Corbyn, Türkiye'ye "insan hakları ve hukukun üstünlüğüne saygılı olma" çağrısı yaparak bahsi geçen bu belediye başkanlarının terör örgütü PKK ile somut iltisaklarını ise göz ardı etmiştir.¹⁹

Jeremy Corbyn aynı doğrultuda Suriye'nin kuzeyinde kurulmaya çalışılan terör yapılanmasını bertaraf etme adına Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yürütülen harekatlara da açıkça karşı çıkmaktadır.²⁰ Nitekim Corbyn Barış Pınarı Harekatı sonrasında verdiği bir röportajda askeri operasyonları "işgal" olarak nitelendirerek Türkiye'ye yaptırım uygulanmasını dahi gündeme getirmiştir.²¹ Buradan hareketle 2019 erken seçimlerinden İşçi Partisi'nin önde çıkması durumunda Corbyn liderliğinde kurulacak bir hükümetin sözde "ahlaki dış politika" normatif söylemi üzerinden ilerleyerek Türkiye ile ilişkilerde radikal değişikliklere neden olacak adımlar atması gündeme gelebilecektir.

19. Jeremy Corbyn, Twitter, 21 Ağustos 2019, https://twitter.com/jeremycorbyn/status/1164123592965144576?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1164123592965144576&ref_url=https%3A%2F%2Ftr.sputniknews.com%2Favrupa%2F2019082, (Erişim tarihi: 5 Aralık 2019).

20. Jeremy Corbyn, Twitter, 9 Ekim 2019, <https://twitter.com/jeremycorbyn/status/1181979876833873920>, (Erişim tarihi: 5 Aralık 2019).

21. Ed Sykes, "Corbyn Says Sanctions on Turkey could be Needed if 'Appalling' Attacks on Kurdish Areas of Syria Continue", Canary, 11 Ekim 2019.

Böyle bir senaryonun gerçekleşmesi halinde daha önce Türkiye-Almanya arasında insan hakları ve silah satışı gibi konularda yaşanan gerginliğin bir benzerinin İngiltere ile de yaşanması söz konusu olabilecektir.

SONUÇ

Büyük oranda Brexit'in ve kısmen de NHS tartışmalarının gölgesinde gerçekleşecek 2019 erken seçimlerinden sonra İngiltere'deki gergin ortamın en azından Ocak 2020 sonuna kadar devam etmesi beklenmektedir. Muhafazakar Parti'nin seçimlerde tek başına zafer kazanması halinde Parlamentodaki gücü hiç şüphesiz

artacak ve bunun bir sonucu olarak Brexit'i nihayete erdirmeye noktasında çok daha rahat hareket edebilecektir. Her ne kadar son kamuoyu yoklamaları Boris Johnson'ın liderliğindeki Muhafazakarların erken seçimi kesin kazanacağı yönünde bir algı ortaya koysa da seçim gününe kadar muhalefetteki partilerle aradaki makasın biraz daha daralması beklenmektedir. Ancak Muhafazakarların tek başına iktidar olamaması ya da en azından Brexit Partisi ve DUP ile birlikte bir blok halinde Parlamentodaki çoğunluğu sağlayamaması halinde ise Brexit çıkmazı nedeniyle ülkedeki kriz ortamı uzun bir süre daha gündemi meşgul edecektir.